СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 72. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 12-го квітня 1946. No. 72. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, April 12, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЮНІЯ С.І.О. ПРОГАНЯЄ СВОЇХ ЧЛЕНІВ-КОМУНІСТІВ

Ново зорганізована юнія Ютиліти Воркерс Юніон оф Америка, приналежна до Конгресу Промислових Організацій — СІО, — яка відбула свою першу конвенцію в Атлантик Сити минулого тижня, заборонила приймати комуністів у члени юнії. У статуті юнії принято теж постанову, щоб прогнати з юнії кожного члена, який вступив би до Комуністичної партії; або до організації націстів та фашистів. Таких членів, які вже давнійше були комуністами, юнія не допускає на своїх урядників. На 377 делегатів конвенції лише 6 голосували проти такої постанови. Але й ці делегати походили з Каліфорнії, з округи Герія Бриджеса. Заки піддано статутові поправки під голосування делегатів, їх переглянув краєвий організатор СІО Ален С. Гейвуд в порозумінню з предсідником СІО Филипом Мореєм.

ЛУЇС ВИЙШОВ З КОНФЕРЕНЦІЇ З МАЙНЕРСЬКИМИ ПІДПРИЄМЦЯМИ.

Джан Л. Луїс, предсідник Юнайтед Майн Воркера оф Америка, зійшовся на чергову конференцію з підприємцями копалень мягкого вугілля для наладнання страйку майнерів у середу 10. березня і покинув з пересердя конференцію. Заки Луїс вийшов з нарад, він відчитав гостру заяву на адресу підприємців, обжаловуючи їх у „протисуспільнім наставленню". На це підприємці відповіли, що Луїс і його юнія не мають права приневолювати їх насліпо приймати засади, уложені ним і його юнією. — Секретар праці Луїс Швеленбак пробує тепер посередничити між посвареними партіями.

УРЯД ВІДКИДАЄ ПЛЯН [illegible]НЯ ХЛІБА.

Британську суґґестію, щоб Злучені Держави перевели пайкування хліба на англійський взір, відкинув секретар рільництва Клинтон П. Андерсон після короткої наради в Білім Домі. Він заявив, що Америка має інші способи для заощадження пшениці, щоб її вжити для ратунку голодних у цілому світі. Після того у розмові Андерсон виявив погляд, що не є виключене пайкування хліба та інших харчів. Він признав, що найбільш критичний стан у харчах прийде саме від тепер до найближчих жнив.

СТО МІЛІОНІВ НА ЧИЩЕННЯ РІЧНОЇ ВОДИ.

Комісія Рік і Пристаней в палаті репрезентантів приняла видаток у буджеті на сто міліонів долярів, щоб уряд міг переводити чищення води в ріках, до яких спливають бруди з фабрик та з кораблів, коли ріки є сплавні. Це потрібне для піднесення здоровля.

НЮЙОРСЬКА БІБЛІОТЕКА МАЄ НАЙБІЛЬШУ КОЛЕКЦІЮ РОСІЙСЬКИХ ТВОРІВ.

Нюйорська Прилюдна Бібліотека, яка має величавий будинок при 42 вулиці належить до трьох найбільших бібліотек в Америці. На приміщення нових книжок і для їх використування читачами будується новий величавий будинок при Пятій евеню і 53 вулиці. Він буде відданий до прилюдного вжитку з кінцем 1947 року і буде мати назву від імени фундатора Донел Лайбрері. Обчислення виказують, що нюйорська бібліотека має найбільшу збірку російських книжок. Тут зараховують і українські, яких у нюйорській бібліотеці є справді велика кількість.

ПОЯСНЯЮТЬ ТАЙНУ АТОМОВОГО ВІДКРИТТЯ.

На зібранню Американського Хемічного Товариства в Атлантик Сити вперше вітверто дискутували знавці хемії спосіб відкриття атомової сили, який довів до винаходу атомової бомби. Вони вказували, як прийшло до розбиття атому і як опісля вдалося хемікам створити нові елементи. Науковці дискутують тепер поважно над тим, як використати вже в найближчому часі атомову силу для добра людства. Перед у нарадах веде проф. Ґлен Т. Сіборґ з університету Каліфорнія.

У сенаті в Вашинґтоні чотири сенатори випрацювали резолюцію, яка має на ціли підійти до мира „реалістичним способом" і придумати спосіб світової контролі над атомовою силою. Цю резолюцію приготовляють на доручення департаменту стейту, щоб опісля Америка могла покористуватися нею в нарадах Організації Обєднаних Держав.

ХОЧУТЬ СПИНИТИ ФОНДИ НА ПОШИРЮВАННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ВІСТЕЙ.

Зогляду, що департамент стейту поробив пляни, як поширяти вісти про Америку заграницею, у конгресі появилося змагання спинити цей проект і відмовити на нього фондів. Приймається переконання, що департамент стейту не буде подавати цілком правдивих вістей, а закрашені інтересом уряду.

Сенатська Комісія признала плян позички для Великої Британії

Спільна резолюція для обох палат конґресу, щоб признати позичку для Великої Британії, дістала 14 голосів у Банковій Комісії сенату. Проти резолюції голосувало 5 сенаторів. Позичка має виносити три біліони й 750 міліонів долярів. У заміну Анґлія має злагіднити обмеження в американській торгівлі із її кольоніями. — Водночас перед сенатською Комісією для Закордонних Справ явився спеціяльний висланець французького уряду Леон Блюм і там виявив, що Франція хоче дістати позичку з Америки у висоті чотири біліони, щоб могла відбудувати свою торговельну силу ще перед 1950 роком.

Советська Росія домагається признати їй позичку у висоті одного біліона долярів. В урядових колах панує переконання, що Росія може дістати таку позичку в заміну за стратеґічні сирівці для Америки. До таких сирівців належить: марганець, плятина, ірідій, паладій, деревляна паперова маса, може нафта і ще який тузин інших матеріялів.

НАЛАДНАНО ПРАВИЛЬНУ ПОШТУ З АМЕРИКИ ДО НІМЕЧЧИНИ.

Перша правильна пошта з Америки до Німеччини від часу нападу на Перл Гарбор відійшла в четвер, 11. квітня, кораблем Індія Викторі, який відплив з нюйорської пристані. Корабель забрав 170,000 звичайних листів. Німеччина це останній европейський край, з яким Америка підняла поштові звязки після війни. У листах до Німеччини можна писати лише про особисті й родинні справи.

Пакунків ще не можна висилати до Німеччини.

БРАЗИЛІЯ ЗА ПОВНУ ІМІҐРАЦІЮ.

Конституційна комісія в Бразилії приняла тимчасову постанову, щоб не обмежувати іміґрації до Бразилії. Навпаки, уряд мав би ще давати підмоги для поселення іміґрації в такий спосіб, щоб облекшувати новим іміґрантам осідати на землі і її справляти. В першу чергу іміґрація буде вітворена для 1,200,000 італійців і 500,000 портуґальців, але не заборонено вступу нікому з білих людей.

ХОЧУТЬ ЗНЕСТИ КРИМІНАЛЬНУ КОЛЬОНІЮ НА ЧОРТОВІМ ОСТРОВІ.

Французький уряд постановив знести славну кольонію кримінальників на Чортовім Острові у Французькій Ґуяні в Південній Америці. Її описували як справдішнє пекло на землі. Це виявив французький майор Шарль Пеон, який в дорозі до Ґуяни затримався в Ню Йорку.

Совети далі ставлять перешкоди в полагоді справи скитальців і дисплясованих

Спеціяльний Комітет Обєднаних Держав для Справ Скитальців і Дисплясованих Осіб, що радить у Лондоні, вислухав дальших нарікань советського представника, ґен. П. Ф. Ратова, на те, що Злучені Держави та Британія не придержуються у справі репатріяції договорів і зобовязань, які перебрали. Казав, що Кримська Конференція зобовязує їх відіслати негайно усіх скитальців чи дисплянованих до їхніх країв, як тільки ті краї зістали визволені. Далі він закидає, що в таборах для скитальців і дисплясованих дається захист співпрацівникам з фашистами і квізлінгами, яких треба карати, а не їх захищати. Сер Джордж Рендел, що заступає Анґлію, заявив, що з 20 міліонів дисплясованих людей в Европі вже вернуло домів від 80 до 90%. А ті, що залишились, казав він, це вже майже такі, що не підходять під репатріяцію. Між ними є багато таких, що взагалі не мають куди вертати, як от еспанські втікачі. До таких треба зарахувати теж многих жидів, німців, югословян, яких позбавлено горожанства. Дораджував розбирати цю проблему дуже осторожно і не так, як це пропонує югославський делеґат, щоби наказати кожному скитальцеви обовязково вертати домів. Комітет мав ще багато клопоту, коли прийшлося точно означити, яка є різниця між „скитальцем" і „дисплянованою особою". Англійська пропозиція була така, щоб тих утікачів означити як таких, що „покинули рідний край з страху перед переслідуваннями, чи тому, що не симпатизували з режімом, що був при владі, або не мають вже більше охорони збоку влади, чи зістали позбавлені горожанства". Французька пропозиція була за те, щоб такі бездержавні особи дістали міжнародну правну охорону в тих краях, в яких вони перебувають. Та представник Советів не є за такі широкі дефініції. Для Комітету тепер найважніше є те, щоби точно означити, скільки є скитальців, якими обовязково требаб занятись, та як їх розселити. Комітет повинен би держатись теж основного принципу щодо скитальців і дисплянованих осіб, який ухвалений Економічною і Соціяльною Радою Обєднаних Держав. А цей принціп є такий, щоби не змушувати нікого вертати до свого краю, якщо ця особа не хоче вертати. Комітет має теж доволі клопоту з тим, як обеспечити себе, щоби під іменем скитальців не скривались воєнні злочинці, квізлінги та ті, що співпрацювали з націстами і фашістами. Комітет хоче теж розвідати, які краї готові приняти до себе скитальців і дисплясованих та в якому числі.

В ЯПОНІЇ ВЗЯЛИ ЖИВУ УЧАСТЬ У ВИБОРАХ.

Вибори до першого демократичного парляменту в Японії виказали наглядно й понад усякі сподівання, що японці зацікавлені політикою і перемінами. Зокрема виявили живе зацікавлення японські жінки, що перший раз дістали право голосовання. Подібне можна сказати і про молодь. Виявляється, що ніяка партія не дістане великої більшости, але перемагають консервативні елементи. Комуністи вже тепер зи з націстами і фашистами. Комітет хоче теж прямі, щоби вибори уневажнити, бо вони ніби не репрезентують дійсної волі населення.

ГОДУЄ БЕЗРОГИ ВУГІЛЛЯМ.—Байрон Сомерс, фармер з Кентон, Іллиной, годує, як бачимо, свої безроги вугіллям, бо він теж є і майнером. Безроги люблять вугілля задля мінералів, що є в ньому. Тепер, як жартом кажуть, буде можна смажити вепровину в її власному вугіллю.

НОВІКОВ, НОВИЙ СОВЄТСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАШИНҐТОНІ, А ГРОМИКО ПРИЗНАЧЕНИЙ ДО О.О.Д.

Николай В. Новіков, правний дорадник советської амбасади, що властиво виконував дипльоматичні обовязки впродовж останнього року, зістав назначений советським амбасадором. Знов Андрей Громико, дотеперішній амбасадор, зістав назначений постійним делеґатом СССР до Організації Обєднаних Держав. Новікова вважають фаховим дипльоматом. Громико є знов довіреною партійною особою. Він і так не займався дуже амбасадою, бо брав участь у різних міжнародних конференціях та часто виїзджав до Москви.

ПОЛЬЩА ЗА ЗАГОСТРЕННЯ ЗГЛЯДОМ ЕСПАНІЇ.

Як у понеділок зійдеться Рада Забеспеки Обєднаних Держав на дальші наради, то матиме багато клопоту з домаганням Польщі загострити відносини між державами, що входять у склад О.О.Д., і Еспанією. Оскар Лянге, польський амбасадор, що заступає Польщу в Раді Забеспеки, представляє у своїй ноті, що Еспанія є загрозою для міжнародного миру і беспеченства теж і з цього боку, що дала прибіжище націстівським ученим, що тепер там помагають виробляти тайну зброю. Під тим треба мабуть розуміти досліди над атомовою енерґією. Польща, як виходилоб, не домагається економічних санкцій, а тільки загострення дипльоматичних відносин. Та є сумнів, чи їй вдасться дістати сім голосів, що потрібні, щоби перейшло її внесення.

СОВЄТАМ ТЕЖ НЕ ВДАСТЬСЯ!

В подібний спосіб, як не вдасться Польщі загострити і так напружені відносини Аліянтів зглядом Еспанії, не вдержаться теж і Совєти в Раді Забеспеки з своїм домаганням, щоби цілковито счеркнути ірансько-совєтську справу з аґенд Ради. І то не зважаючи на те, що Совєти напирають на іранський уряд, щоби наказав свому представникови вицофати цю справу. Та якби так сталось, що Іран вицофав би, то це поставилоб Злучені Держави і Анґлію в клопотливе становище. Та мабуть таке не станеться.

ЗАБИРАЮТЬСЯ З АЛЕКСАНДРІЇ.

Велика Британія забирає стої війська з великої морської бази, якою була пристань Александрія в Єгипті. Британія держала там свої війська згідно з договором з Єгиптом, що давав їй на це право.

ЗОЛОТО ПОМИНАЮТЬ МОВЧАНКОЮ.

Совєтська амбасада в Парижі заявила, що вже є летунське получення між Францією і Совєтами, та що літаки прибувають, але неправильно. Досі про це ніхто не знав. Та як журналісти запитали, а як мається справа з золотом та чужою валютою, що її привозять літаки, то на це не дістали ніякої відповіди. Зате знають, що комуністична ґазета „Гумоніте" буде висмівати тих, що писали про якісь „загадочні літаки" з Росії. А писали це в звязку з комуністичною агітацією в Франції, яка виявляє, що комуністи розпоряджають великими фондами.

ЗГОДИЛИСЬ ДОПОМОГТИ АВСТРІЇ.

Вкінці й совєтська окупаційна влада згодилась облекшити голодову катастрофу в Австрії, а властиво допомогти і зо свого боку УНРРА годувати Австрію від 1. квітня спродовж 90 днів. Совєти згодились дати харчі на 30 днів.

СОКОЛОВСЬКИЙ НА МІСЦЕ ЖУКОВА.

Совєти назначили ґен. В. Д. Соколовського членом Аліянтської Контрольної Ради в Берліні на місце маршала Ю. К. Жукова. Тепер він буде начальним командантом усіх совєтських військ у Німеччині.

ФРАНЦІЯ МАЛА ЗААТАКУВАТИ.

Націстівська верхівка, що її судять в Норемберґу теж і за те, що спричинила світову війну, борониться тепер документами, з яких мало би виходити, що ґен Морис Ґамелен, начальний командант збройних сил Франції, домагався нападу на Німеччину через Бельґію в дні 1. вересня 1939 року. Значить, того самого дня, коли Німеччина напала на Польщу. Такого нападу мав Ґамелен домагатись у листі до французького премієра Даладіє, кажучи, що таким чином поможеться Польщі. Цей документ мав попасти в руки націстів в 1940 році. Французький прокуратор противився його читанню, кажучи, що це не має ніякого значіння.

ЯК АМЕРИКА ДОПОМАГАЛА СОВЄТАМ?

Бувший націстівський міністер закордонних справ, Йоахим Рібентроп, випрадує на суді в Норемберґу виповідження війни Злученим Державам документами, з яких виходить, що до цього виповідження Америка допомагала Совєтам зброєю і біліоновою позичкою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ЗАЛЮБИВСЯ В СВОБОДІ"

Що спонукало молодого Ігора Ґузенка, вихованого в строгій комуністичній дисципліні, довести до відома канадійського уряду про совєтське урядове шпигунство, що мало на цілі відкриття тайни виробу атамової бомби?

Відповідь на це питання є для Рендолфа Чорчила, що про це пише, одиноким ясним проміннням у цій афері. Він каже, що всі, що уважно слідкують за цим шпигунством, згідні щодо цього, що Ґузенко зробив це тільки тому, що „залюбився в свободі", в канадійській свободі, яку він пізнав з власного досвіду. За це він дістане цілком певно усяку можливу охорону перед евентуальною пімстою совєтських аґентів, як і дістане канадійське горожанство. Бо його зізнання були такі, що не залишали по собі ніякого сумніву, що він говорив щиру правду, коли казав, що найбільше счудувало його на цій землі те, що він побачив, що канадійці та американці це дійсно вільні люди, а йому казали в Совєтах щось інше. За два роки свого побуту в Канаді він, як це виявив на суді, перший раз пізнав, як виглядають вільні вибори, як живуть вільні люди. І порівнав це з тою „свободою", у якій виріс у Совєтах. Отже порівнання довело його до цього, що він з власної волі й охоти став пропаґатором і оборонцем тої свободи і тих ідеалів, що існують в Канаді й в Америці. І це, пише Рендолф Чорчил, є найважніше з цілого того шпигунського процесу. Це є те, що вказує наглядно, що демократія не потребує лякатись ніякої конкуренції збоку комуністичної пропаґанди. Треба тільки дати нагоду людям під диктатурами, як от у Совєтах, пізнати свободу і демократію, а вже не улягає ніякому сумнівови, що вони виберуть демократію, а виречуться диктатури і комунізму.

Та все це знають добре й ті, що сидять на Кремлю. Усе це знає і комуністична пропаґанда в Америці й Канаді. Тому в випадках як з Ґузенком, вона знає тільки одну відповідь: Зробити з такої людини зрадника і злодія. Те вона робить і з Ґузенком, як це можна вичитати і в большевицьких У. Щ. Вістях, що то пишуть, що Ґузенко „крав у посольстві гроші", та що його мали посадити в Совєтах в „Іванову хату". Очернюють, бо не можуть твердити, що це не правда, що заявив Ґузенко, коли говорив, що нарід у Совєтах не має найменшого поняття, як живуть люди в демократіях, що не знає, що це значить свобода слова, виборів чи т. п. Того вони заперечити не можуть, тому і роблять людину, що пізнала свободу і в ній залюбилася, звичайним злодієм, щоб тим ослабити її значіння. Та це не вдаряє ні цю людину, ні свободу, а тільки бє зрадників свободи. Бє канадійських і американських комуністів, що „залюбилися у Кремлі" й бажалиб поширити його неволю ще й на Америку та Канаду. Ґузенко, що прибув з Совєтів, є проти них. Честь йому за те!

КЛОПОТИ ФАРМЕРА

Американський фармер це така людина, що хоч продукує потрібне для добробуту краю, то про нього мало згадується, особливо у східніх стейтах. Це тому, що Схід — це переважно міські робітники. А прецінь фармер є таким продуцентом, що без його услуг не зможе працювати промисловий робітник у місті. А тепер саме він має постаратися за великі припаси харчів не лише для Америки, але й для Европи, ба навіть цілого світу.

Фармер виказав свою справність вчасі війни, а тепер від нього вимагають, щоби продовжував ще більше, бо має ратувати світ від голоду. Збентежений несподіваним домаганням, пробує він порахувати свої сили, чи він подолає вимогам. Він має свої клопоти. Мусить приглянутися, чи його машинерія зможе витримати під новою навалою праці; чи в нього доволі робучих рук; чи має подостатком навозу, насіння і т. п.

Міський робітник не думає над тим, що фармер це самостійний продуцент і мусить мати свої машини так, як ремісник мусить мати знаряддя до праці. Упродовж чотирьох літ фармерські машини працювали безупину і постарілися. Їх латав господар як лише міг, алеж усьому є границя. Трактори вже свищуть, комбайни не витримують. Йому треба нової машини, а машини нема на ринку, подібно як у місті не можна дістати нового вбрання. Робітничі страйки стримали не лише виріб авт, але припинили і виріб рільничих машин. Показується, що як є в політиці „один світ, або ніякий", так є одна продукція, або ніяка. Фармер мусить отже запрягати дальше стару шкапу-машину і пробує виробити те, що на нього накладають. Щойно на осінь обіцюють фабриканти дати фармерови нову машину. Але фармер мусить журитися цьогорічними жнивами, а не в наступному році!

Фармерська машина у великій мірі потребує електрики, а не лише ґазоліни. Головно молочні господарства подобають тепр на свого роду фабрики й тому треба розпроваджувати електрику саме в найбільш віддалені околиці, де цвите випас худоби. А це окрема ділянка праці.

Головний клопіт у фермерстві під пору це недостача фармерського робітника. З цею справою ще гірше, ніж було вчасі війни. Тоді була постанова, що фармерські робітники не мають обовязку йти до війська, отже багато молоді радо працювало на фармах. Після війни молодь позабиралася до міст, а на фармах осталися лише старі робітники, які привикли до невигод і до малих вимог.

Ветерани, які поверталися з війни, навіть і чути не хочуть про те, щоб ставати фармерськими робітниками. А серед цього всього йде безупину домагання великої фармерської продукції.

Конґрес саме занятий розвязкою проблеми про позички для фармерів. Серед дискусії над позичками підносять конґресмени і клопітливе положення фармерства. Та це не лише справа самого конґресу, але й цілого населення, коли хто задумується над долею цілого краю.

М. В.

Наш рахунок червоному окупантови

(З Европи до „Свободи").

(Закінчення.)

Чи треба згадувати про те

Чим була церква українцеві й українці?

А чимало українських церков, крім того релігійного значіння, яке вони мали були ще й свідками нашого давнього й не давнього минулого; Одинокими памятниками української культури й архітектури минулого, якого вже не вернеш; різбарства, образотворчого мистецтва, рукоробних мистецьких праць: тканин, письма, друку тощо та багатими архівами цінних історичних документів, які знову ж свідчили про нас, про нашу Україну, про її минуле, яке вкрала Москва разом знашим іменем Русь. Значну частину тих церков і манастирів було побудовано нашими князями, гетьманами та іншими визначними українськими патріотами славної старої доби.

Адже українська церква була однією з тих ланок, що звязували славну нашу давнину з нашою сучасністю. Вони бо в своїх мурах віками зберегали від розпорошення, від знищення масу всього того цінного, що свідчило „хто ми, чиї сини", що свідчило про діла славних прадідів великих", що свідчило, що ми були не тим чим нас зараз руками „старшева братца" москаля й большевизмом московським зроблено.

Бо на всіх наших старих памятниках, а ними були в першу чергу церкви, лежала печать духу українства, яке німуючи — красномовно промовляло до людини, що могла читати з памятників. Зі святинею в руках і вірою святою в серці йшли наші прадіди на ворога і перемагали його. А в знак перемоги й у подяку, за неї Богові, будували наші діди величаві памятники — церкви.

Отже з цього всього нам мусить бути цілком зрозумілим, чому большевики московські (хоч і як вони себе проголошують інтернаціоналістами, а лишаються — другим номером білої Мосви, тільки почервонівши від людської невинної крови) нищили українські церкви й манастирі з такою скаженною ненавистю, хоч часто залишали церкви не пошкодженими пізнішої доби, побудовані в Україні москалями, не зачіпаючи іноді, навіть двоголових орлів над царськими воротами і на державках коругов, як це було в Січеславі (Дніпропетровську) тощо.

Збережено ще й досі орлів і в Києві, на Софіївсько-Соборській дзвіниці, яка чудом, як і вся Софія уціліла від большевицьких рук. (Німці її не зруйнували!). Але тож орли!... Мовляв — історична річ. А щоб там на місці орлів був Тризуб Володимиріців, він би був давним-давно збитий, навіть бувши історичною річчю. Зберeглиб, як і орлів на Софії, напис на Богдановому постаменті: „Волім под царя русскаво, православного", але оте „православново" було большевикам таке огидне, що таки збили й под царя русскаво".

Тепер би — збереглиб!...

Складаючи „рахунок" німецькому фашизмові большевики усі „шишки" валять на дурну голову, яка вже не писне в своє виправдання. Алеж требаб їм бути й хоч трохи справедливими та одвертими й визнати й свої „провини" перед народом, а зокрема українським. Але вони це уперто замовчують, буцім — би нічогой не було: святі та побожні!...

А не зле булоб, якби совєтські культуртреґери перед усім світом заявили: скільки то церков і манастирів, а разом і попів знищили вони за роки свого катівського панування?... Тодіб їхній рахунок німецькому фашизмові побліднув би проти їх, большевицьких злочинів.

Нехай би „надзвичайні державні комісари" СССРії сказали, а що стало з Путивельським Молчановським манастирем, будови XVI. століття?... Чому Камянець Подільську фортецю XIV століття розібрано на цеглу?... Чому костьол Бернардинців, будови XVII. ст. в **Заславі** зруйновано (а таких костьолів зруйновано не один)?... Що стало з Бердичівським музеєм, що містився в старовинній фортеці-манастирі „босих кармелітів" XVI. ст. і де ті, більш як 2,500 експонатів, серед яких були видання кармелітської друкарні XVI-XVII. ст., або та єдина, що була в Україні, збірка портретів діячів кармелітського ордену і навіть колекції гармат?...

Чому в Києві на Подолі зруйновано Самсонівський водограй (фонтан) будови XVII. ст.? Чому знівечено на Печерську фортецю часів ката Петра І. та гетьмана Мазепи (1793 р.) „косий канонір", що в Україні був так саме революційною памяткою, як Петропавловська та Шлісельбурґська фортеця в РСФСР?...

Це не тільки людина з большевицькою нахабністю може хвалитися своїми „культурними діяннями" пишуть по своїх сателітських ганчірках-ґазетах про те, як то в Москві чепурять старі кремлівські церкви, в Петрограді — лазять на шпилях адміралтейства на головоломній висоті, щоб їх причепурити й у такий спосіб показати себе культурними збавцями за свої старовинні памятники, хоч вони й царські!!...

Плюндрування інших памяток.

А навіщож наші ви поплюндрували?... Навіщо на могилі славного українського кобзаря й пророка-мученика Шевченка ви зняли хрест?... Адже це наш памятник і нашому творцеві, з бідаків бідакові, а не якомусь цареві чи фельдмаршалу чужинцеві Багратіону чи Рішільє чи вашому Кутузову, Суворову? Так вам, кати, вільно царські й ґенеральські памятники лишати цілими й не діткнутими, а нам і могилу Т. Шевченка пограбували з хреста...

Нарешті цікавоб було знати, чому в Софіївському, як і в інших манастирях старовинні книги роздано різним особам у нагороду за різні господарчі послуги, про що свого часу сиґналізувала вашаж таки большевицька „Культура й Побут"?...

Не скажуть мабуть нічого „культуртреґери" московські та й свої „доморосі", як не скажуть, де вони поділи Собор Спаса в Києві, уніятську церкву, що була такиж у Києві на Павловській вулиці, де діваЛи Кирилівську церкву, що збудував чернигівський князь Всеволод Ольгович у половині XII. віку. А це була єдина памятка того віку, яку не зруйнував Батий і була залишилась ціла аж до большевицьких часів.

Не скажуть „наші" „культуртреґери" й того, де ділась чавунна огорожа від уцілілого Андріївського Собору, який і пофарбували (єдину церкву на ввесь Київ, а може й на всій Україні!) перед війною, але „зникла" огорожа поставила під загрозу й сам собор. Мовчатимуть горе-господарі й про те, де подівалися цинкові ринви з Володимирового Собору. або бронзові плити з його дверей; де зникло залізне покриття мурованої огорожі саду колишнього архітектурного інституту, що свого часу сидів у садибі Софіївського Собору.

Або чого вартий такий факт. На Володимировій горі над Дністром і Подолом, стоїть і могутнім поглядом кидає на Славуту й його лівий беріг памятник славному рівноапостольному князеві Володимирові Великому — королю Русі-України, що святою вірою християнською наділив не лише Україну, але й усю Московію тодішню охрестив.

Памятника цього зробленого з металю, виготовив ще в 1853 році славний скульптор Клодт-фон-Юрґенсбурґ, за проектом також відомого скульптора Демут-Малиновського. Він був і є великою історичною цінністю. Та ось одного разу спостережено, що за хрест, що Володимир тримає в руках, якимсь чином невідомо ким завязано мотуза.

Оглядом памятника стверджено, що з нього знято бронзові барельєфні фіґури, оздоби у вигляді голов бугая, ґірлянд, орнаментів тощо. Так „розкуркулено" князя Володимира, цеб-то він був багатий на бронзу, ну в його й „позичили" большевики, щоб... і собі забагатіти. А чи помогло їм це?... Хто зна...

Оце ті **часткові**, далеко не всі „гаразди", заподіяні совєтськими фашистами нашому народу й нашій історії, культурі. Часткові, кажемо, бо не відомо, що там творили і натворили вони в Харкові, а творилося там не ліпше, як і в Києві, бо знаємо, що зник Миколаївський Собор (Укр. Автокефальна Церква) на Миколаївському майдані, що тепер іменують інакше.

Не відомо, що вони наробили й у Січеславі, Одесі, Полтаві, атам теж було не ліпше. Не знать, що було в старому місті, Ніжені, вік якого сягає дуже глибоко в давнину. Так саме не відомо, що стало з Чернігівськими святинями, такими,як Єлецький монастир, Преображенський Собор, Благовіщенсько-Троїцький [illegible]. Старий Єлецький монастир збудовано було ще в XII. столітті, він мав силу зразків старовинної архітектури й малярства.

Цей наш рахунок далеко неповний.

Він потребує доповнень нашими людьми з різних теренів України й з усіх галузів народнього життя: релігії, культури, архітектури, літератури, історії, а також мистецтва різного й нарешті хліборобства, скотарства, металюргії взагалі промисловости і нарешти „збитків" у людях.

До цієї благородної справи мусять причинитися всі наші знедоленці, щоб свого часу сконденсувавши все це подати катови на сплату...

Подавши оці, ще раз кажемо далеко не повні матеріяли до рахунку червоному окупантові, дозволимо собі закінчуючи це все, скористувати з

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

24)

3

Гітлерівщина вже не була владою партії, а владою народу в найяскравішому прояві його глибоко - внутрішнього настрою. Гітлерівщина тільки боролась за владу як партія, але урядувала як нарід у цілому. Бо які були жорстокі приписи щодо чужинців, але багато німців, звичайних німців з народу, проявляло ще більшу нелюдяність, нарікаючи й обурюючись, що „чужинці нас обідають", що „чужинці надто вільно себе поводять і багато собі позволяють", що „чужинців треба, гостріше тримати" тощо.

Ніби чужинці просилися до них на працю та ніби вони їх не звозили зусіх країн, або під ескортою, або в замкнених ваґонах, як з України!

Д-р Ґебельс, наприклад, тільки радив німцям бути чемними в обходженні з іншими, уступаючи місце в потягах, трамваях і автобусах жінкам, старим і калікам, а я, правда не в Ляйпціґу, а в Гале (тридцять кільометрів од Ляйпціґа) на власні очі бачив, як німецький робітник, молодий чоловік років тридцяти, як лютий звір накинувся на сивого, збідованого й стомленого, бо таксамо вертався з праці чужинця, схопив його за груди, підняв з місця в трамваї, метнув ним направо й наліво як ганчіркою та стусанами, з піною на устах і найбрутальнішими проклонами на адресу чужинців, викинув на вулицю за те, що той сивий чужинець не уступив місця буквально сімнадцятилітній панночці німкені, яка наче це їй належалось, зайняла усміхнена місце, дякуючи „кавалерови". І ніхто з кількох десятків присутніх німців і німкинь не лишень не обурився, а не зробив найменшого завваження, навпаки, всі поспішно й з підкресленою апробатою відповіли йому на його ароґанське й демонстративне, сакраментальне:

— Гайль Гітлер!...

Це був знак і освячення повної солідарности з учинком молодого звіряти „вищої раси". Таких випадків були тисячі, але вони кінчалися тим самим.

Таксамо не кондуктор, якому це наказувалося, а звичайні німецькі бюрґери й особливо бюрґерки викидали з трамваїв бідних українських дівчат, бо мали на правому боці грудей тавро (ОСТ" (схід). Східнім українцям не вільно було їздити в трамваях, автобусах і потягах вкупі з німцями. Таксамо не вільно було їм ходити хідниками, тротуарами, де ходять німці, а по середині вулиці, як худобі. З тротуарів спихали їх німкині, а треба було бачити вираз призирства й погорди на лицях німкинь, коли вони зустрічали на вулицях наших жінок у хустках, які бідно вдягнені й запорошені змучені верталися з праці, що її виконували для тих же німкинь. Треба було бачити, як вони обтирали те місце на одязі, до якого доторкнуласяб українська жінка проходячи, як обтрушують одяг від пороху, чи від чогось брудного... Багато, багато довелосяб мені на цю тему оповідати, як би було місце.

Помилявсяб той, хтоб думав, що расову політику, або й ненависть до чужинця „видумав" Гітлер, або Розенберґ, або взагалі націонал - соціялістична партія. Поперше, расову ідею спопуляризували в Німеччині інші, ще до Гітлера й Розенберґа, ці останні лишень оформили та конкретизували те, що було написане іншими та жевріло в настроях німців. Як ів багатьох інших ділянках, так ів цій партія Гітлера нічого нового не виявила й не створила, жадної власної ідеї й думки, а тільки вслухавшись і відчувши „пульс" свого народу вклала в програму політичного руху його почування й стремління, які неначе лихоманка кидали німцям впродовж довгого часу, шукаючи вийти наверх.

Цеж досить стара історія — манія великости в німців, Вони на неї хорують уже давно. Як ще Гітлер акцентував її офіційно, як право панувати над іншими народами та тим самим санкціонував як рису народньої вдачі, то таксамо й ще перд Гітлером такі люди як Фіхте, Геґель, Арндт, Ляґард, Ніцше та й Бісмарк, як і багато інших політиків і фільософів не менше попрацювали, щоб цю манію великости прищепити німецькому народові, що він найкращий, найздібнішей, найбільш гуманний, найщиріший, словом, „кольосаль".

Таксамо й твір ненависти та погорди не був заслугою самого Гітлера, він лишень був пильним учнем тамтих „творців". А ще краще, то Гітлер був тільки тим артистом, який відограв головну ролю в не ним написаній пєсі. Звичайно, були й перед ним артисти, які добре грали ту ролю, але він її найкраще заграв. А німці з захопленням дивились на артиста та слухали його монольоґу. Бо це було те, що вони відчували, але ще не вміли вдати так, як він. А згодом, зі сцени, так би мовити, гасла й ідеї йшли в народню гущу, а з того вродило те, що всі бачили. З гасел, ідей та почувань погорда й заздрість до інших народів переходили в кров, як колись у жидів. Вищість німця та гін панувати над іншими стала для німця таким самим нахилом, як і нахил до пива.

Ці мої спостереження й цей мій перший досвід у Ляйпціґу поглиблювався по всій Німеччині. На роботі, в зносинах з німцями, в приватних розмовах я мав тисячу нагод переконатися, що німецька нелюдяність, жорстокість і зневага до чужинця, таксамо як і манія великости, не випливали з самої політики партії, але з глибокого настрою більшости німецького народу. Найбільш гуманний німець признає українцеви тільки право не вмерти з голоду, не забуваючи при тому про свій інтерес. (Д. б.).

ЩО ПИШУТЬ?

З ПІДГАЄЧЧИНИ.

З Лондону пише скиталець до земляка в стейті Ню Йорк:

Пишете, щоб я Вам подав інформації про село Литвинів. У наших сторонах і в Литвинові дуже змінилося. Большевики за свого панування від 1939 до 1941 року повивозили більшу скількість свідомого українського елементу. Не знаю, чи Ви будете знати священика Аполінарія Осадцу з Волощини. Він був парохом в Литвинові. Його сина Івана большевики розстріляли в бережанській тюрмі, 18. березня 1941, а самого отця Осадцу, його жінку й 11-літню дочку вивезли в травні 1941 на Сибір. Там його й його жену розстріляли і осталася лише дочка сиротою. Брата, о. Михайла Осадцу, також розстріляли, а господаря М. Осадцу з Литвинова теж вивезли на Сибір. Крім цього Івана Гайдукевича в 1941 р.

В Божикові висадили большевики церкву в повітря 20. серпня 1944, так, що тепер в Божикові церкви нема. Як зближався фронт большевицький в 1944 р. то німці вивезли з Литвинова всю молодь до Німеччини, відтак силою забрали до війська. Страшні речі ділялися в наших сторонах, не можна описати! Листів до дому не пишіть, бо й так їх рідня не отримає, бо большевики не допустять і ще цим можете клопоту комусь наробити. Ви не знаєте большевиків! Вони розстріляли в Литвинові Ясінського Івана 19. квітня 1941 р., а з Литвинова обох С. забрали до війни 1944. Під теперішню пору большевики заарештували, як кажуть, 2,000 українських священиків. Оттаке то червоне царство сатани. Я тепер служу в польськім війську, бо така ситуація. Я мусів іти...

—o—

КОБИ ЦЕ НЕЩАСТЯ ВАМ У СНІ НЕ ПРИСНИЛОСЯ!

Один з наших нюйорських читачів переслав нам листа, одержаного з Европи, в якому подають йому вісти про сина, родженого в Америці, а якого війна захопила в Галичині. Рівночасно подано відомости про ближчу і дальшу рідню та те, що доводилось переживати під німцями і большевиками.

Між іншим читаємо в листі таке:

„Ви старі, чули і бачили не одно. Але такого „чуда" та такого „пекла", що ми бачили, і пережили під німцями і большевиками, не можете собі навіть уявити. Просто не повірите, якби Вам те все розповісти. А якби Вам Боже борони ось те наше життя у сні приснилося, то смертельні зимні поти Вас обляли б, а пробудившись дякували б Богови, що це був тільки страшний сон, а не була дійсна правда...

„В попереднім листі я писав Вам, що писати до тих, що є під большевиками, дуже небеспечно. Рідня Вам не може написати того, як їй живеться, бо там нема тої свободи, що в Америці. Ми в лягрі маємо більше свободи ніж вони там на рідній землі й в рідній хаті. Остерігайте краянів, хай не пишуть до своїх, бо їх там будуть за те суворо переслідувати. Там тепер дика Азія. От Т. Д. застрілено без суду тільки за те, що хтось доніс, що він тішився, що большевики втікають... М. Ф-а ми переконували, щоб не переходив границі: „Чоловіче втікай назад, бо вони всіх свідомих українців вивозять на Сибір! Ти сидів під Польщею в тюрмі за політику, а як про це тепер донесуть, то пропадеш". Та він не хотів у те вірити. Вернув, посидів два дні у своєї тітки, як прийшло НКВД і забрало до тюрми в Дрогобичі й так слід по нім пропав... Знаємо тільки, що як вибухла большевицько-німецька війна, то людей з тюрем не випускали, але вивозили їх на Сибір або розстрілювали. В Дрогобичі на вязничному подвірі знайдено кілька тисяч трупів, між якими був зять Вашого сусіда священик..., що його большевики заарештували і не сказали навіть защо. Про М. не знаємо, бо ніхто не їздив розпізнавати, чи є між трупами, бо залізниця зразу не курсувала, так, що не знати, чи його вбито, чи вивезено на Сибір. Це тяжко ствердити ще тому, що большевики багато вбитих кидали до рік і ставів, а навіть до порожних нафтових і соляних шибів, як от в Дрогобиччині. Знов деякі трупи були так змасакровані, що годі було розпізнати, що це за люди. Хіба був хтось з дуже близьких і пізнавав по одежі. Як знаєте, то таке було не тільки в нас, такі масові розстріли були по всіх великих і менших містах Галичини".

—o—

ЩЕ ПРО ПОГРОМИ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Після видрукування листів і інших матеріялів про погроми на Лемківщині (гляди ч. 51 і 52 „Свободи" з 14 і 15 березня 1946) наспіли до нашої редакції різні письма в цій справі, які вповні потверджують попередні вісти. Із надісланих писем поміщуємо лише вимки, які кидають більше світла на трагедію нашої нещасної Лемківщини.

Листи, прислані громадянином з Елизабету, Н. Дж., прийшли до Америки через Польщу. Один, писаний в Поляні 28. січня 1946, подає такі вісти:

„Я не всилі описати теперішних переживань в тій Червоній Польщі, а з минулих часів, то згадаю таке: Коли той ненаситний звір Гітлер зажадав контингенту людей до себе, то людські діти мусіли їхати, а між ними була й моя донька Настка, про котру я до нині відомости не маю. В році 1944 по жнивах почався зближати до нас фронт і була це для нас остання приємність очікувати такого гостя. Бої йшли завзяті, тривали не так дуже довго, через чотири дні нарід порозбігався куди хто міг, по лісах, по мочарах. Як прийшла Червона Армія до нас, то за тиждень прийшли в ночи НКВД і польська міліція й лапали наші діти. Забирали їх у сні і гнали до війська. По двотижневім вишколі гнали їх на гарматне мясо, а між ними був мій син Андрій. Був ранений в голову, намучився по шпиталях, а ще не був вилікуваний, а вже його знову пігнали на фронт, і то на передну лінію. Та Боже провидіння дало мені діждати, що він вернувся в травні 1945 року до дому.

„Та не довго прийшлося мені втішатися сином. На самий наш Новий Рік по Службі Божій вийшли люди з церкви і зі сторони Кролика прийшла польська банда з польським бандитським військом. Було тої юрби около дві сотки. Вони так жорстоко поступали, що невинних людей багнетами пробивали і мого сина також забили, зовсім невинно, без жадного гріху для держави. Любий мій брате! Я не маю слів, щоб Тобі мій біль і жаль переповісти... Потім польська банда вбила мою донку і в однім дни я лишився сиротою без дітей. А їх, у квіті життя так змасакрували, що тіла на кусники порізали. Ой брате, тяжкий хрест я переношу і пю чашу горя до самого дна. Того дня вбили девять осіб, зграбували 21 коней і 18 корів, багато людей ранено, деяких повязали і пороздягали. Щось як татарська орда. І то не лише в нашім селі таке діялося, а й у сусідних. Так то теперішна Польща трактує український нарід..."

Інший лист, писаний до громадянина у Фреквил, Пенна, з Полян, має дату 8. лютого 1946, а загальні вісти такі:

„Пишу листа в Гуменнім, бо через Польщу лист не піде, як буде в нім правда написана, тільки треба циганити. Отже поляки нас українців бють, мордують і масакрують. На самий Новий рік напало польське військо... (Тут описаний погром, як в інших листах).

„Ляхи й убрання пакували на санки. У Вислоці спалили 40 хат і людей побили і в кожнім селі так ходять і людей мордують, а нема кому за нами обстати. В Карликові забили 18 люда, в Завадці Морочівській 68 люда, порізали багнетами діти, жінки й дальше ходять по селах і бють людей. Люди ховаються по лісах, я самий сидів два тижні з дітьми. Отакі то наші гаразди по війні. Я волів фронт, бо скорше можна схоронитися як перед поляками. Стрику, як можете, подайте то до газет американських, хай світ знає, що поляки з нами виробляють. З Волі Нижної й Вижної всі люди втекли заграницю, то словаки навернули їх назад до Польщі... Тут маєтки нішо не варті, бо люди все лишають і тікають аби життя ратувати..."

ласки читачів і висловити деяку свою власну думку, звязану таки з „рахунком", складеним большевицькою „Чека", чи то пак надзвичайною комісією державною" — німецькому фашизмові щодо церков і манастирів.

Там, як уже ми вище згадали, виразно сказано, що „...за час вітчизняної війни знищено й пошкоджено на терені СССР, що був окупований стільки-то й стільки церков, манастирів, костьолів, синагог тощо. Отже виходить, що ці фашистівські плюндрі мали місце по всій території, яку він, СССР, посідав до дня 21. червня 1941 року.

Тому, цілком зрозуміло, що мусілоб бути так, що сила-силенна церков і манастирів, а відтак і костьолів та синагог, мусілаб упасти від фашистівської руки не лише на терені Великої України й Білорусі в межах до 1939 р., а так саме і в Галичні й у Західній частині Білорусі, терени яких перебрав СССР після того, як Польщу Сталін розділив зі своїм братом Гітлером... Здавалось би, мусілоб бути так. Алеж — ні!...

У „рахункові" советському, ані единим словом не згадано не лише ні за церкви чи манастирі Галичини й Білорусі західної частини, ані про костьоли чи синагоги, де, де речі, і синагог, і костьолів було в тисячі раз більше і то діючих, як їх було „мертвих" в Україні й Білорусі. З цього читач зі здоровим розумом і відсутністю будької упередженості, може легко сам; проаналізувавши речі, докопатися: скільки то правди в тому „рахункові" що до церков.

Церкви там, у „рахункові" фашистам згадано: а) на те, щоб, мовляв, культурний світ і ціла західня демократія побачила, що й большевики „плачуть" за церквами й синагогами і б) щоб заховати за цим „рахунком" те, що зроблено самими складачами „рахунків". Це все розраховано на „дурнів".

Але очі в тих „дурнів" чим раз ширшають від тих жахів, що чинять Сталінові „синочки" в Европі. І прийде час, коли ці очі, якщо не відвернуться від цього жаху, якщо не вжиють руки належних заходів беспеки й осторогн... заллються кривавими слізми...

Але дай Бог, щоб цього не було!... Хай уже Україна страждання зазнала, але нехай на її лихові научаться інші. А тим самим інашій страдниці подадуть руку захисту й допомоги... Хай їх на це Бог благословить!...

P. S. Щойно дістали новинки і не можемо не поділитися ними з нашими ласкавими читачами. Англійський чосопис „Ди Манчестер Ґардіен" з дня 17. 12. 45, подає цікаві матеріяли посла Прейса саме про Україну. Цей посол, що мав нагоду побувати в нашім рідним краю, висловлює багато не своїх думок. Але цікаво те, що він каже про церкви в країні де дозволено **офіційно** віру в Бога, де „Алексії" горлають про обєднання. Ось ці думки:

„Софіївський Собор, це прекрасно збережений советською владою **музей старовини**".

„Черці знову посідають Печерську Лавру. **Не є вони такі багаті,** як то бували, але повернули ближче до умовин життя **первісних християн (?)**"... Чиж не вірно ми вище згадали про це саме, що побачив англійський посол?... До тогож, як бачите — Софіївський Собор, це — тільки — музейна старовина... Бачите, яка воля віри в Бога і молитви в Советському „раю"?...

(Кінець).

УКРАЇНСЬКІ СКИТАЛЬЦІ В АФРИЦІ.—Свячення води в день Йордану, 1946, на озері Дулюті, в Тенґеру, Танґаніка, Східна Абрика. Священик о. М. Божерянов. — (Через Канцелярію КУК).

WELL, HERE'S HOW—U. S. State Secretary James F. Byrnes, left, and Soviet Ambassador Andrei Gromyko drink a toast together at a luncheon in New York given by Dr. Quo Tai-chi of China for UN delegates. This followed the apparent satisfactory settlement of the troublesome Soviet-Iran question.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З драматичного гуртка ім Лесі Українки.

Зимовий сезон українського драматичного гуртка не дописав такою активністю, як минулими літами, бо з плянованих сімох вистав виведено від осені до березня лише три. Вони хоч перейшли з більшим успіхом, то не причинилися до урухомлення життя філядельфійської громади. Цю шкоду треба якось надолужити з весняним сезоном.

Саме тепер ведуться проби до вистави оперети в 4 діях „За Немань іду", яка має бути виставлена в Українськім Домі при Фринклин ул. Треба надіятися, що громадянство підіпре цим разом змагання гуртка.

Треба теж згадати, що гурток ходив по коляді і призначив з неї сто долярів на допомогову акцію.

Катерина Ярош,
секретарка У. Драм. Гуртка ім. Лесі Українки.

—o—

БРУКЛИН (САВТ), Н. Й.

Баль на допомогу і ветеранів.

Наперед пояснення, що це таке Савт Бруклин. Такої місцевости нема, але є окрема українська громада в полудневій частині міста, де є наша українська католицька церква св. Миколая. І тому нема як інакше назвати цеї громади, бо в Брукліні здавна існує громада в частині Вилйемсбург, або Норт. Отже в тім то нашім „Савті" існує вже з рік місцевий Українсько-Американський Допомоговий Комівев, який досі придбав понад $1,000 на допомогову акцію. Це робиться так, що всі складки й жертви відсилається просто до Філядельфії, а на адміністрацію складають члени комітету окремо. До адміністрації треба зарахувати між ін. видатки на збірку й відсилання убрання до складниці в Ню Йорку та різні зібрання і т. п.

Отже, щоб на цей рік призбирати дещо на адміністрацію, комітет уладив запустний баль на 24. лютого в так званій Грецькій Салі при 18 вул. Тому, що в нас завязався був комітет з хлопців, які вислужили в армії Вуйка Сема і цей комітет постановив завязати ветеранський пост, то допомоговий комітет ввійшов в порозуміння з цим ветеранським комітетом і баль був влаштований спільно.

Баль був получений з висвітленням фільми з часів здобуття міста Токйо в Японії американськими хлопцями. Цю фільму вистарався наш лютенант американської армії Володимир Рибка і вона не коштувала нічого. Про це говорив на балю місцевий парох о. д-р Д. Ґулин.

Після вистави фільми, як музика почала грати, то я хоч вже старий, почув у себе силу молодого козака і хотів танцювати. Але не було кому мене взяти, то я лише збоку додавав охоти іншим. Кінець кінцем, як баль скінчився і обрахували касу, то показалося, що оба комітети дістали чистого по $100 з центами. Так зискають ветерани, бо вже заложили свій пост ,а допомоговий комітет міг встарчитися в слові і вислав решту грошей, щоб була кругла тисячка з нашої громади. Дай Боже здоровля всім, що помагають такій добрій справі. Я знаю, що ті люди, які ведуть перед, не люблять, як їх хвалити і тому тим разом не поміщую їх імен.

Василь Мисик.

ЖАРТИ.

Не може знести чужого сміху.

— Чому більше не ходиш з Оленкою?

— Ах! Не можу більше знести її дурного сміху.

— Алеж я ніколи такого в неї не завважав!

— Ага! Як би ти був зо мною тоді, як вона кпила собі з мене, як я їй освідчався!

БРОШУРА ПРО РАСОВІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ

Те, що траплялося в Каліфорнії вчасі війни з расовими групами - ворожнеча, а часом то навіть інасильство — повторюється дещо і тепер. Особливо це відчувають американські японці, яких було виселено на час війни з прибережної смуги і які тепер повертаються до дому. Питання расової ворожнечі набирає такої ваги, що чимало людей починають застановлятися над ним, починають домагатися справедливого відношення не тільки до американців японського роду, але взагалі до всіх, безогляду на національне походження, релігію чи расу. Одним з доказів такого усвідомлення є цікава брошура — „Підручник для поліції в Каліфорнії про расові взаємовідносини" — видана цього року департаментом справедливости в стейті Каліфорнія. В тій брошурі подається практичний підхід до справи расового чи релігійного напруження. А хто взагалі має найближчий звязок з людьми в таких випадках як не поліція?

Завданням тої брошури є ознайомлення поліції з „професійним" ставленням до примінення закону в справах, викликаних расовим чи релігійним напруженням. Перш за все сама поліція повинна памятати, що всі громадяни є рівні перед законом — це є головна засада в праці поліції. Оскільки кожний поліцай є на варті закону, то всі громадяни повинні бути в його очах рівними. Це є перша вимога для фахового поліцая, як вказується в цій брошурі.

Щоби бути фахівцем в цьому розумінні, поліцай повинен дероб ознайомитися з причинами напруження і ворожнечі у своїй громаді. Брошура старається подати для того певні освітлення, в першу чергу вказуючи на соціальні та економічні умови, які часто доводять до напруження, заворушень. Брак помешкань, матеріяльне незабеспечення, перетяжені засоби транспортації, пересунення населення наслідком переходу з военного до мирого стану та наслідком демобілізації — все це сприяє непевности, неспокою, які помічаються не тільки в Каліфорнії. Здається кожний сьогодня має якесь незадоволення, нарікання. Де тільки виникають подібні умови, там знаходяться нерозважні люди, що все мають якісь упередження, які складають вину на цілі групи за все, що трапиться злого в громаді, в країні, чи навіть у світі. Це утруднює працю поліції бо серед подібного настрою збільшуються напади на окремих осіб і непорозуміння між особами часто ведуть до сутичок поміж цілими групами. А коли члени поліції самі мають упередження до людей з певних расових, чи релігійних груп, то вони не можуть бути безсторонніми у своїй праці. В таких випадках вони викликують страх і недовіря, а не поміч іспівпрацю збоку населення, а з тим і ворожнеча, напруження набирає більшої сили.

В брошурі згадується, що наколи члени поліції спроможуться побороти в самих собі вони зможуть зробити багато корисної праці в громаді. Для того треба добре розуміти джерела, з яких зроджуються упередження. Автори брошури з певністю заявляють, що упередження на сто відсотків є придбаними, а не вродженими. Малі діти не знають упереджень. Коли мати часто каже дитині: „Як не будеш чемним, закличу поліцая і він тебе забере і посадить у визницю", дитина починає боятися поліцая, що згодом переходить взагалі в упередження до поліції. Те саме буває, як дитина постійно чує розмови старших, осуджуючих нігрів, американців японського роду, жидів, католиків і т. п. З того у дітей зявляється страх, упередження до певних груп. Кожний поліцай повинен знати, що вдача і особливости кожної людини, незалежно від того до якої расової, чи національної, чи релігійної групи належить та людина, різниться від вдачі й особливостей іншої людини так само, як і відтиски пальців — нема на світі двох осіб з однаковими відтисками пальців. Це є людяне відношення до справи і тільки при такому відношенні можливе справедливе, безсторонне примінення закону.

Упередженням не треба легковажити, це не є тільки звичка. Воно дає злі наслідки, веде до несправедливого відношення до інших, до дискримінації. А це значить, що людей судять в залежности від раси, кольору шкіри, національного походження. А це веде до того, що багато американців позбавляється прав та вигід, якими користуються інші співгромадяни. Це помічаємо в готелях, ресторанах, помешканнях, при праці. Дехто відповідає на подібні обмеження бурними протестами, дехто навпаки тихо відходить, аби бути непоміченим, аби не накликати більших неприємностей. В брошурі саме тим і пояснюється частом надто бурна поведінка деяких нігрів чи американських мексиканців з одного боку та мовчазна пасивність деяких хінців здругого.

Тому, що в Каліфорнії є великі групи мексиканців, нігрів, хінців, японців, вб рошурі присвячено їм багато місця. Алеця книжка має ширше значіння, не тільки для Каліфорнії, бо вона старається переводити в життя демократію не тільки шляхом теорії, а самою практикою, через тих, хто є відповідальними за дотримання законів. В цьому велика заслуга книжки.

Ця книжка зявилася як наслідок цілого ряду конференцій в Ричмонд, в стейті Каліфорнія, в яких брали участь представники поліції та їхні дорадники. Треба сподіватися, що і інші стейти підуть за прикладом Каліфорнії та видадуть свої „підручники" з увагою на місцеві умови життя.

Загальна Рада — ФЛІС.

LIKE FATHER, LIKE SON—Striking resemblance between Will Rogers, Jr., left and his late father, famed humorist, shown in these pictures from Hollywood. Will, Jr., who will play the part of his dad in a forthcoming film, is now campaigning for the U. S. Senate.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДІСТАЮТЬ В БЕЛЬҐІЇ ДОПОМОГУ З АМЕРИКИ

Анастазія Настюк з Нюарку присилає лист від Параньки Чорної з Бельґії, а в листі сказано:

„Я ту суконку від Вас отримала і сердечно дякую за це, що обдарували нас усіх нещасних українців. Ми находимося в Бельґії, бо нас забрали американці з Німеччини. Ви певно передчуваєте, як ми тут живемо. Дорогі мої! Хоч Вас не знаємо, але Вам сердечно дякуємо за ту розмову з Вами. Здоровимо Вас вже всі разом. Наша адреса: Комітет Український в Бельґії".

Uncle Sam Says

Take a look at this U. S. Savings Bond, friend. You don't have to be a seventh son of a seventh son to see your future. If travel is your desire some day, or you hope to see your boy or girl in college, or you dream of owning a farm, this Bond can help to make these dreams come true. Bonds accumulate faster than you imagine when you save regularly through the payroll savings plan where you work. Every $18.75 you put away in United States Savings Bonds grows to $25 in ten years. *U. S. Treasury Department*

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 7 квітня 1946 р. помер у 53. році життя від нещасливого автомобілевого випадку

ФРАНКО ГРИШКО,

член відділу 242 У. Н. Союзу в Фреквил, Па.

Покійний походив з села Лавно, повіт Сянік, Галичина. Полишив у смутку четверо дітей: Григорія, Олену, Марію й Тересу.

Похорон відбувся в середу, 10. квітня 1946 р. — В. Й. П.!

В. Найдок, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. квітня, точно о год. 2. пополудні, в Громадськім Домі. Просимо, щоб всі члени були приявні, бо делегат дасть звіт з конвенції. — За уряд: Н. Закорчемний, пр.; Ф. Трось, кас.; В. Новак, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 14. квітня, в годині 2. пополудні, в галі У. Г. Клюбу, 13 Вашінгтон ул. На порядку дня буде звіт делегата з конвенції. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 14. квітня, в галі церковній, 47 Гови Еве., в годині 2. пополудні, тому, що 21. квітня є Великдень. Делегат дасть звіт з конвенції, тому просимо всіх членів прийти на збори. — За уряд: В. Сметана, предс.; М. Табачук, фін. секр.; В. Бродський, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 133, відбуде місячні збори в суботу, 13. квітня, в годині 8. ввечір, в гали Юкрейніен Сентер. Є важні справи до полагодження і буде звіт делегата з конвенції, тому просимо всіх членів бути на цих зборах. — Н. Бруніка, пр.; З. Литовинський, кас.; І. Андрійчин, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в понеділок, 15. квітня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо членів прийти на означений час. — П. Ляхоцький, рек. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться 14-го квітня, в годині 2. пополудні, у власній гали. Просимо всіх членів і членкиць прийти на час, бо маємо важні справи. Делегат дасть звіт з 21. конвенції. Довгуючих членів взиваємо заплатити свої залеглости. Просимо записувати свої діти до У. Н. Союзу. — В. Ділявський, предс.; С. Мелько, кас.; М. Гавриляк, секр.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Г. Б., Феніксвіл, Па. — Ваша рідня, як виявляється, є на Лемківщині під Польщею. Всі вони є для американського уряду польськими громадянами. Усе, що можете їм наразі зробити, то вислати афідевіти, а вони там на місці мусять подати до американського консуля, що хочуть виїхати до Америки на постійний побут. Усі ці справи ще не є урегульовані, тому найкраще зробите, коли постараєтесь відразу за афідевіти, бо вони там в кожному часі придадуться.

ПОШУКУВАННЯ

ПРОЦИШИН МИХАЙЛО, син Василя й Анелі з роду Гупаловських, з села Гордилів, пов. Золочів, пошукує свойого вуйка **ІГНАТІЯ ГУПАЛОВСЬКОГО** з тогож села і повіту. Вуйко має жити в Ню Йорку. Хтоб знав про нього, або він самий, прошу зголоситися на адресу:

Mrs. S. HARASYMCHUK
26 St. Mark's Place,
New York 3, N. Y.

МАРІЙКА ОЛЬШАНСЬКА-КОЗІЙ, яка тепер живе у Відні, пошукує своїх братів **АНДРІЯ і ТЕОФІЛЯ ОЛЬШАНСЬКИХ,** котрі правдоподібно живуть у Дітройті. Прошу їх зголоситися на адресу: **Wien III, Trubelgasse 4/6, Austria.**

Іван Ставичний, котрий перебуває в Німеччині, пошукує свого батька **Михайла Ставичного,** котрий живе в Ню Йорку або коло Ню Йорку. Прошу зголоситися до: **N. Dawyskyba, 41 Rosewood St., Mattapan, Mass.**

Корф Іван, син Параньки Ремезки, котрий є в Німеччині, пошукує свого вуйка **Маріяна Садовського,** з села Дмуховець, Україна. Прошу зголоситись на адресу: **N. Dawyskyba, 41 Rosewood St., Mattapan, Mass.**

ТАРЗАН, ч. 1362. Дика злість.

Обійшовши кругом колибу, Тарзан зближався до плятформи.

Тихо він вступив до середини. Там на ліжку зі шкір спав Петрусь.

Джако радісно зближався з харчем до свого нового приятеля. Нагло він пристанув.

Його змисли казали йому, що зненавиджений дорослий чоловічина находився в колибі. Його серце сповнилося жаждою вбивства.